

BJÖRKLIDEN 2013: Det femte året

I Lunds universitets (LU) nuvarande strategiska plan är ett av de övergripande målen gränsöverskridande samverkan. Genom LMK stiftelsens försorg har elva yngre forskare vid LU under en fyradagarsvistelse i Björkliden fått möjlighet att diskutera frågor som behovet av, och hur man motiverar och underlättar denna typ av samverkan. Vår grupp representerar sex fakulteter och vi är alla överens om att gränsöverskridande forskning är spännande, givande och en möjlighet till att finna nya, intressanta forskningsområden. För att fortsättningsvis rikta in delar av forskningen vid LU på detta intressanta spår krävs en långtidsinvestering både för att skapa infrastrukturer och för att stödja yngre forskares engagemang i sådana projekt. Följande punkter diskuterades:

1. Hur kan man främja tvärvetenskaplig forskning vid LU?
2. Hur kan man på bästa sätt stödja yngre forskare i deras karriär?
3. Förslag till samarbetsprojekt vid Pufendorf institutet?

Vi valde att arbeta som helgrupp med alla frågeställningar för att gynna ett utbyte av åsikter över fakultetsgränserna. Nedan redovisar vi punktvis vad vi kom fram till:

1. Hur kan man främja gränsöverskridande forskning vid LU?

LU har en stor bredd och spets i grundutbildning och forskning vilket ger stora möjligheter till gränsöverskridande forskning. Att röra sig över etablerade forskningsgränser är dessutom något som uppmuntras allt mer av bland annat finansiärer och myndigheter med önskan om lösningar på komplexa problem, nya innovationer och identifiering av tidigare oupptäckta forskningsområden.

Samtidigt som det finns stora möjligheter inom gränsöverskridande forskning så har de befintliga strukturerna som styr undervisning och kanske framförallt forskning vid universiteten byggts upp med specialisering i fokus. Detta innebär att inbyggda strukturer behöver överkommas för att interdisciplinära nätverk och projekt ska kunna byggas. I vår grupp har alla enats om tre punkter som är väsentliga för att möjliggöra sådana gränsöverskridande samarbeten. För att lyckas som yngre forskare är *meritering* av yttersta vikt, och för att erhålla externa *medel* krävs *publikationer* i internationellt erkända tidskrifter.

Meriteringsproblematiken är av stor vikt för den juniora forskningsledaren. Samtidigt som gränsöverskridande arbete kan leda till banbrytande forskning och

förklaring av komplexa samband så kan det även innebära att man får hitta alternativa publiceringsvägar för att förstå det nya området. Detta kan påverka möjligheter till konkurrensutsatt befordran då det ofta kräver till exempel publicering i högt rankande och väletablerade tidskrifter.

Därutöver finns det olika meritvärden inom olika forskningsområden vilket ställer nya krav på utvärderingssystemen för gränsöverskridande verksamheter. Här kan ett så kallat 'moment 22' uppstå på grund av att unga forskare måste undervisa för att erhålla sin docentur, samtidigt som man förväntas vara konkurrenskraftig vetenskapligt, och publicera väl för att t ex erhålla externa medel. Att delta i interdisciplinär dialog kräver tid att sätta sig in i olika vetenskapliga språk och förförståelse.

Dessutom ställs man inför frågan om den interdisciplinära inriktningens framtida möjligheter. Finns det möjligheter att bygga vidare på de tvärvetenskapliga forskningsresultaten, eller måste forskaren återgå till sitt traditionella forskningsfält och dess förutsättningar? Det får således inte bli framtvingad forskning utan vi anser att den ska vara problemorienterad och/eller behovsdriven.

För det andra, risken finns att många goda idéer, så som tidskrifter, hemsidor, projekt, databaser bara blir dagsländor. De beskrivna osäkra aspekterna kan således innebära ett större risktagande för den individuella forskaren. Hur kan vi överbrygga dessa utmaningar och skapa förutsättningar för gränsöverskridande forskning där utgångspunkten är ett vetenskapligt problem? Nedan presenteras några konkreta idéer som kan vara en del i att adressera utmaningarna:

- Vårt förslag är att börja tidigt: Genom att ha gränsöverskridande verksamhet och perspektiv i grundutbildning så ökar öppenheten för icke-traditionella forskningskonstellationer. Detta kan möjliggöras genom att man stimulerar rörlighet av lärare och forskare mellan fakulteterna.
- En annan möjlighet är att LU utlyser ett antal öppna fakultetsöverskridande doktorandtjänster som alla forskare vid universitetet erbjuds söka. Vi föreslår att dessa doktorandtjänster är fem-åriga då ett gränsöverskridande forskningsarbete troligen kommer att kräva längre tid att etablera samt att för att trygga doktorandens framtida konkurrenskraft ge möjlighet att ge avhandlingen tyngd i minst två forskningsområden.
- Personliga möten stimulerar alla sorters samarbeten och genom att enkelt kunna hitta varandra och nyttja mötesplatser kan tvärvetenskaplig forskning

främjas. Det finns redan idag många etablerade plattformar vid LU som exempelvis 'urban arena', 'transportplattform' och 'sciencematch' som kan nyttjas bättre, för detta ändamål, förslagsvis genom att föra samman informationen från dessa hemsidor på en gemensam hemsida, exempelvis LUs hemsida.

- Ett annat förslag är att utveckla organisationer för uppsökande verksamhet med bred kunskap om forskning vid LU och som kan sätta forskare i kontakt med varandra (jämför med LUIS där forskare uppsöks för gemensam evaluering om innovationspotential).

2. Hur kan man på bästa sätt stödja yngre forskare i deras karriär?

Idag förekommer det många lovvärda satsningar på yngre forskare både från universitetet, såsom AKKA, LuPOD, samt från externa finansiärer såsom Vetenskapsrådet, VINNOVA, Knut och Alice Wallenberg stiftelse. Dessa satsningar ger de yngre forskare en stor frihet att utveckla sin forskningsprofil och arbeta för sin meritering. Nackdelen är att många yngre forskare känner en ovisshet och osäkerhet för framtiden eftersom spelreglerna kan vara diffusa och ovissa. Till exempel, finns det en möjlighet att stanna kvar på avdelningen eller inte, hur många lektorat kommer att utlysas och så vidare. Det är önskvärt med ett mer *generellt formaliserat stöd* och tydligare *information* kring dessa frågor.

Nedan presenteras några konkreta idéer som kan vara en del i att adressera ett sådant formaliserat stöd:

- Ett första steg i detta är att skapa ett välkomstpaket som är universitetsövergripande och fakultetsinriktat. En idé är att den unga forskaren erbjuds möjlighet att delta i program liknande LuPOD, vilket också utgör en tidig plattform för tvärvetenskapliga utbyten. Information kring plattformar som exempelvis Max IV, HUM-lab, osv. kan inkluderas i detta paket.
- Vidare föreslår vi en hemsida där samtliga fakultetsnyhetsbrev samlas och presenteras samt två vidare hemsidor, en där tillgänglig utrustning för mer avancerad laborativ verksamhet beskrivs och en ytterligare för forskningslänkar till exempel 'science match'.
- Möjlighet till utvecklingssamtal och karriärutveckling är en viktig del av den yngre forskares karriär. Ansvar ligger både på ledningen och den yngre forskaren

att dessa genomförs kontinuerligt. Vid dessa tillfällen är det viktigt att diskutera frågor som främjar forskarens utveckling, så som docentkompetens, undervisning, kursansvar etc.

- Vi ser idag en stor potential i den äldre generations forskare som närmar sig pension eller redan har pensionerats. De besitter en värdefull erfarenhet och kompetens som skulle vara viktig för den unga forskaren att komma i större kontakt med. Därför vore det lovvärt ifall man kan engagera de som är villiga till att verka som 'senior advisors'. Icke att förglömma är att också de yngre forskarna i sin tur kan agera mentorer för nyanställda forskare och på så sätt föra kunskap vidare.

3. Förslag på samarbetsprojekt vid Pufendorfinstitutet

Vi har identifierat flera mindre samarbetsprojekt inom vår grupp. Av dessa så ser gruppen att 'Välfärdens paradox' är ett möjligt tema till Pufendorfs 'advanced study group'. Detta tema innefattar alla våra forskningsinriktningar på ett eller annat sätt som till exempel reglering av koldioxidutsläpp, övergödning av sjöar, äldrevård, åldersdiabetes, och matsvinn.

Blicka framåt

Efter dessa dagar i Björkliden har vi alla insett att forskningsförutsättningar och möjlighet till meritering skiljer sig åt både mellan och inom de olika fakulteterna. Vidare har vi enats om att:

- kontinuitet
- långsiktighet
- finansiering
- tid
- publikation eller resultatsspridning
- meritering

är återkommande nyckelord för att trygga yngre forskarens framtid vid LU.

Detta möte har gett oss mersmak för fortsatta kontakter och vi kommer att försöka träffas kontinuerligt 1-2 gånger per år för att utbyta erfarenhet och idéer.